

TIEDOTE 3.12.2020

Professori voitti irtisanomisjutun hovioikeudessa

Helsingin hovioikeudessa on käsitelty kannetta, jossa taloudellisella ja tuotannollisella perusteella vuonna 2016 irtisanottu professori vaati Helsingin yliopistolta korvauksia työsuhteen perusteettomasta päättämisestä. Helsingin käräjäoikeus oli hylännyt kanteen kesäkuussa 2019. Hovioikeus antoi asiassa tuomion torstaina 3.12. kumoten käräjäoikeuden tuomion. Kanne hyväksyttiin ja Helsingin yliopisto velvoitettiin maksamaan irtisanotulle professorille 68 807 euroa työsuhteen perusteettomasta päättämisestä. Lisäksi yliopisto velvoitettiin korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Professoriliiton valtuusto on linjannut, että professoreita ei irtisanota tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla.

”Professuurit ovat erittäin kilpailtuja, ja ne niiden määrä on vähentynyt jo kymmenenä vuotena peräkkäin. Tutkimuksen ja opetuksen vapaus edellyttää toteutuakseen luottamusta herättävää työsuhteturvaa”, korostaa Professoriliiton toiminnanjohtaja Tarja Niemelä.

Kantajana ollut kasviekologian professori katsoi, että hänelle tarjolla ollut työ ei ollut lainkaan vähentynyt, koska kasviekologian opetus ja tutkimus jatkuivat hänen työsuhteensa päättämisen jälkeen aivan normaaliin tapaan. Lisäksi samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin oli samaan aikaan palkattu toinen henkilö, jonka tehtävä oli sisällöllisesti merkittävältä osin sama kuin irtisanotulla professorilla. Palkattu henkilö käytti myös systemaattisesti kasviekologian professorin nimikettä muun muassa kotisivuillaan ja julkisuudessa.

Helsingin yliopisto oli kiistänyt kantajan vaatimukset sillä perusteella, että taloudellinen ja tuotannollinen peruste irtisanomisiin oli syntynyt hallituksen leikattua vuonna 2015 yliopiston määrärahoja rankasti. Kantaja oli irtisanottu samanaikaisesti lähes 400 muun henkilön kanssa Helsingin yliopiston koko henkilökuntaa koskeneiden yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen. Yliopiston rahoitukseen kohdistetut erittäin suuret leikkaukset olivat välttämättä edellyttäneet talouden sopeuttamistoimenpiteitä. Yliopiston mukaan palkattu henkilö ei tehnyt irtisanotun professorin tehtäviä, ja hänen palkkaamisensa johtui siitä, että hän oli saanut tutkimukselleen runsaasti ulkopuolista rahoitusta.

Riita kulminoitui ennen kaikkea siihen, oliko irtisanomisen aikaan tiedekuntaan palkattu kasvien evoluutiobiologian professori tehnyt työsopimuslain tarkoittamalla tavalla samaa tai samankaltaista työtä kuin irtisanottu kasviekologian professori, jolloin irtisanomisperustetta ei ollut. Oikeudenkäynnissä asianosaiset esittivät laajaa asiakirjatodistelua, ja lisäksi kuultiin lukuisia todistajankertomuksia.

Samoihin aikoihin, kun professori oli irtisanottu, biotieteiden laitokselle oli palkattu kutsumenettelyllä tenure track -professori, jonka tehtävät olivat hyvin samankaltaiset kuin irtisanotulla professorilla. Helsingin yliopisto vetosi siihen, että kutsumenettely tenure track -professuuriin liittyy uusien, hiljattain väitelleiden tutkijoiden urapolkuun sen ensimmäisenä vaiheena, eikä asialla ollut mitään yhteyttä irtisanomiseen. Hovioikeus totesi kuitenkin, että sekä kantaja että uusi tenure track -professori olivat työskennelleet bio- ja ympäristötieteen laitoksella. Kysymys oli ollut apulaisprofessorista samassa yksikössä, josta kantaja irtisanottiin. Tenure track -

professori kutsuttiin tehtävään kantajan työsuhteen päätyttyä. Hovioikeus katsoi, ettei kutsumenettelyn mahdollisuutta professorin valinnassa voida katsoa perusteeksi poiketa irtisanotun työntekijän suojaksi säädetystä työsopimuslain 7 luvun 2 §:n 3 momentin säännöksestä, jonka mukaan irtisanomisperustetta ei ole, jos työnantaja on joko ennen irtisanomista tai sen jälkeen ottanut uuden työntekijän samankaltaisiin tehtäviin. Kantajan ja tenure track -professorin tehtävät olivat olleet siinä määrin samankaltaiset, että kantajan tehtävän voitiin katsoa säilyneen irtisanomisen jälkeenkin muuttumattomana. Uuden tenure track -professorin palkkaaminen oli merkinnyt uuden työntekijän palkkaamista samankaltaisiin tehtäviin, joista kantaja oli irtisanottu. Yliopisto oli siten menetellyt työsopimuslain vastaisesti irtisanoessaan kantajan.

Professoriliiton toiminnanjohtaja Tarja Niemelä luonnehtii tuomiota periaatteelliseksi. Helsingin yliopisto irtisanoi vuonna 2016 yhdeksän professoria taloudellisella ja tuotannollisella perusteella. Professorikunta ei koskaan hyväksynyt irtisanomisia.

Professorin asiamiehenä toiminut asianajaja, varatuomari Matleena Engblom katsoo tuomion osoittavan, että työnantajan on otettava huomioon työsopimuslain säännökset ja arvioitava irtisanomisperusteen täytyminen jokaisen irtisanottavan henkilön kohdalla huolellisesti myös silloin, kun joudutaan irtisanomaan paljon ihmisiä. Jos jonkun työntekijän työtehtävät eivät ole vähentyneet työsopimuslain tarkoittamalla tavalla, irtisanomisperustetta ei ole. Jos samoihin tai saman kaltaisiin tehtäviin on lähellä irtisanomista palkattu toinen työntekijä, sekin osaltaan osoittaa, että työtehtävät ovat edelleen olemassa.

”Oikeudenkäynnissä yliopisto ei itse asiassa edes yrittänyt väittää, että kasviekologian opetus tai tutkimus olisivat sinänsä vähentyneet. Siinä mielessä tapaus oli aika poikkeuksellinen”, Engblom toteaa.

Hovioikeuden tuomio oli yksimielinen. Tuomio ei ole lainvoimainen.

Hovioikeuden tuomion diaarinumero S 19/1903, tuomion numero 1678.

Lisätiedot:

Toiminnanjohtaja Tarja Niemelä, Professoriliitto
Puh 050 340 2725
tarja.niemela@professoriliitto.fi